

# Fa 50 anys, una lliçó

La Junta de Govern de la Universitat de València va aprovar en la sessió del passat 21 d'octubre un acte d'homenatge al professor Pere Bosch Gimpera, a celebrar el pròxim dimarts 15, a fi de commemorar el cinquanta aniversari de la lliçó inaugural del curs 37-38, efectuada pel prehistoriador, que, en aquells moments de confrontació, ostentava el càrrec de rector de la Universitat Autònoma de Barcelona. La proposta, defensada pel matemàtic Josep Guia en nom de Joan Segura i amb l'autorització del rector Ramon Lapiedra, va exposar-se com un acte acadèmic i un «merescut homenatge de record i desgreuge» a l'erudit, la lliçó del qual va ser destruïda per l'eufòria *fahrenheit* de les tropes del difunt.

Per fortuna, la Facultat d'Història en conservava una còpia i aquell text que va somoure l'àmbit universitari republicà ha pogut arribar-nos a través d'un parell d'edicions, ara mateix de difícil adquisició. El Servei de Publicacions de la Universitat, dins dels actes projectats, ha previst la publicació d'aquells papers, acompanyats dels parlaments acadèmics que configuren l'homenatge. D'una banda, el doctor Joan Mateu, degà de la Facultat de Geografia i Història, explicarà la projecció valenciana de l'arqueòleg; el doctor Emili Giralt, president de l'Institut d'Estudis Catalans, explicarà la vinculació de Bosch Gimpera a la Universitat, i, finalment, el doctor Miquel Tarradell, anteriorment professor d'Història antiga de la Universitat de València, es referirà al paper de l'homenatjat en la història peninsular. Això, i el descobriment d'una làpida en el Claustre Vell de la Universitat, són bàsicament les activitats destinades a retornar-nos Bosch Gimpera.

El senyor Bosch Gimpera va nàixer pel mes de març del 1891 a Barcelona, i ser fill d'aquesta ciutat, segons qui ho mire, pot ser noble o inadequat. De fet, haver-hi nascut li va reportar més d'un maldecap. La segona temptativa que el doctor Bosch va realitzar per a fer-se amb la càtedra d'Història antiga i medieval de la Universitat de Barcelona va ocasionar, en els membres del Tribunal, observacions d'antologia inquisitorial. Un dels integrants, un general de l'exèrcit, va al·legar contra l'examen que l'aspirant podia ser separatista per-

La Universitat de València ha previst un homenatge «de record i desgreuge» a la figura del doctor Bosch Gimpera, coincidint amb el cinquantenari de la lectura inaugural de curs efectuada a València.

Miquel Alberola



*Pere Bosch Gimpera, finalment desagreujat.*

què havia nascut a Barcelona. El van suspendre. I no és del tot impossible que la causa dels quatre vots contraris i el parell d'abstencions obtinguts per la proposta d'homenatge siga la denominació d'origen.

Als vint anys Pere Bosch Gimpera es va embutxacar la llicenciatura de Lletres, on havia reeixit en les disciplines del grec i el llatí, i presenta a Madrid la tesi doctoral sobre els versos de Babilònides. Allà va captar l'atmosfera de la Institución Libre de Enseñanza de don Francisco Giner i va guanyar una beca de la Junta de Ampliación de Estudios per continuar treballant la filologia clàssica a Berlín. I com que de les lletres vetustes a la prehistòria no hi ha

tant de trajecte, per orientació dels ensenyants germànics, s'hi va adscriure. En aquella Universitat, el professor Wilamowitz-Möllendorff li va fer veure que amb els seus coneixements de grec havia de dur a cap una gran tasca en la investigació de l'arqueologia clàssica i la prehistòria més llunyana, però des de Barcelona i planejant-la per tota la Península.

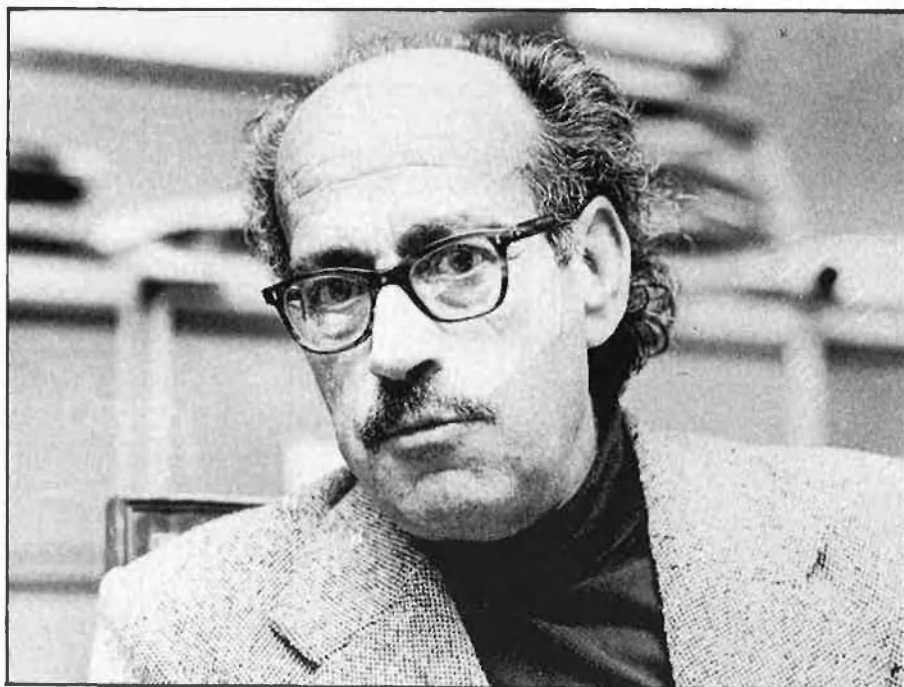
Imbuït de les nocions renovadores d'una Europa que encara decantava la balança, el doctor Bosch Gimpera s'hi va posar. Va presentar a Madrid una altra tesi tocant a la secció històrica sobre la ceràmica ibèrica, on va demostrar la falta de vinculació amb la ceràmica crètico-micènica. Això va dur rebombori en un país habituat a l'immobilisme científic, a la superficialitat i a l'observació vàcua. L'actitud científica de Bosch va contribuir a impedir que l'arqueologia peninsular continuara sent desaqueferada, «l'arqueologia del detall i la punyeta», com la va qualificar Josep Pla. A mida que s'intensificaven els seus estudis, la ciència vigent s'ensorrava: denunciava que s'assentava en deliris i «bona voluntat».

Bosch va encaminar la seua vida a dos fronts dificultosos que a la suma final vénen a ser el mateix: la investigació i organització de les matèries que professava, d'una banda, i espavilar la Universitat que estava aprofundida en coma, de l'altra. Per un costat, gràcies als duros que administrava Prat de la Riba, l'arqueòleg va poder formar una bona base de treball en el Servei d'Excavacions de l'Institut d'Estudis Catalans. Va transformar els duros en monedes de nou pessetes i, amb la col·laboració dels seus alumnes Pericot, Castillo, Serra Rafols i algun aficionat, va fer allò que després hem conegut com l'Escola d'Arqueologia de Barcelona. Ells van regirar tota la terra sospitosa de vida anterior: el Baix Aragó, Mallorca, les pintures rupestres del Maestrat, les coves del Montgrí i la cova del Parpalló.

Amb aquells resultats, l'any 1919, Bosch Gimpera ja podia oferir una visió de síntesi sobre la prehistòria catalana, i els seus alumnes avantatjats s'iniciaren en la confecció de tesis que ara resulten bàsiques per a una documentada concepció d'aquesta especialitat. Tot l'anecdòtic suscitat en les ex-

pedicions és, des del punt de vista literari, tan important com les troballes i les conclusions que pogueren arribar a establir. Des dels abundosos benenars a l'elaboració d'un argot professional carregat de lirisme. Com és el cas, un dels aficionats que acompanyaven Bosch Gimpera, Duran i Sampere, de menut va sentir dir a un capellà en la trona que la vida era «un puro nada», i així designava tot l'equip els descobriments d'escàs valor.

Bosch Gimpera, a diferència d'Eugeni d'Ors, es va decidir per la primera possibilitat. La labor de Prat de la Riba oferia una infraestructura eficaç per a poder treballar sense manies. Ara bé, les dictadures cícliques s'han encarregat de dirimir la qüestió aquella que va apassionar universitaris republicans i van haver de treballar des de dins. És l'època en què el prehistoriador aconsegueix el rectorat de la Universitat Autònoma i des d'alesho-



Miquel Tarradell.

La Dictadura de Primo de Rivera va atenuar les activitats del Servei d'Arqueologia i el professor va aprofitar per a redactar l'*Etnologia de la Península Ibérica*, i amb l'arribada de la República, va centrar els seus propòsits en la creació i l'organització del Museu d'Arqueologia. Un museu distint als habituals: amb biblioteca, laboratoris, equipament i accés per als estudiants. Això lligava amb l'altre flanc de la seua vida: el problema de la Universitat. La Universitat havia de ser l'anima mater de la societat, i en aquestes condicions no cabien responsables com els dels diversos tribunals d'oposició que ell havia patit. El senyor Bosch Gimpera, en el seu pas per Madrid, havia connectat amb una altra manera d'intuir l'ensenyament, la de Giner de los Ríos, i a Barcelona el liti-gi havia generat dos corrents d'opinió: aprofitar tota l'estructura alternativa de les noves institucions creades per Prat de la Riba, deixant de banda el centre oficial, o jugar als mecanismes caducs i, de dins estant, intentar el canvi.

res els dos noms van associats pel nivell de protagonisme de la casa en els fets quotidians. Amb la victòria del general, el doctor Bosch va traslladar el domicili a Oxford, on va impartir ciència com a catedràtic invitat. Després, Mèxic, havent passat per Panamà i Colòmbia, on explicà en la Universidad Nacional Autònoma i l'Escuela Nacional de Antropología. A finals de la dècada dels 40, i fins el 1952 va exercir el càrrec de cap de la divisió de Filosofia i Humanitats de la Unesco, a París, però com que la burocràcia no l'estimulava gens, ho va deixar córrer i va tornar a Mèxic. En 1974, la mort.

Ben mirat, el senyor Bosch Gimpera ens hauria d'haver estat «retornat», en principi, amb tots els honors corresponents, per les seues característiques d'intel·lectual i exiliat, en aquell suculent congrés del mes de juny. Als organitzadors potser se'ls va oblidar la memòria. O van calcular que «demasiada lechuga para tan poco vinagre». Un prehistoriador i arqueòleg, entre tanta postmodernitat, desdeia. No venia el cas. Era «un puro nada». □



VIATGES & AVENTURES

## PROGRAMES CAP D'ANY AUTOCAR

**PARÍS**, del 27/12 al 3/1  
Resid.: 20.900 - Hotel: 26.500

**PARÍS**, de l'1 al 6 de gener  
Resid.: 16.700 - Hotel: 19.500

**AMSTERDAM**: 27/12 al 3/1 - Hotel:  
25.500

**AMSTERDAM**: 1/1 al 6/1 - Hotel: 21.800

**FLORÈNCIA**: 27/12 al 6/1 - Hotel:  
28.500

**FLORÈNCIA**: 1 al 6 de gener - Hotel:  
22.500

**BERLÍN**: 27/12 al 6/1 - Hotel: 36.500

**MARROC**: 25/12 al 6/1  
Càmping: 21.500 - Hotel 28.500

### VIATGES AVENTURA

**NORD D'ALGÈRIA**. Ruta dels Oasis:  
106.500

**MARROC**. Aventura marroquina: 53.000

**MARROC**. Aventura marroquina i costes:  
55.000

Estades a **MARRÀQUEIX** (Avió): 75.000

**KÈNIA**: 78.500 (només avió)  
Ruta del Turkana: 118.000  
Ruta dels Grans Parcs: 122.000  
Ruta de Hemingway: 156.000

**ZAIRE**: 226.500

**TURQUIA CAPADÒCIA I LA COSTA**:  
96.000

Tenim la millor neu de València

**CAP D'ANY ESQUIANT A ANDORRA**  
27/12 al 2/1: 21.750 sense bus  
2 al 6 gener - 15.500 sense bus

### CARNAVALS DE VENÈCIA '88

Hotel de tres estrelles: 19.985  
Hotel de quatre estrelles: 22.395  
Excel·lent qualitat i situació hotels

PER A MÉS INFORMACIÓ RESERVES  
VIATGES AITANA - AITANA JOVE  
CARRER DE GARRIGUES, 15  
46001 VALÈNCIA - TELÈFON 351 85 51